

Péntek Imre

Tárlatról-tárlatra

Megközelítések – születésnap pályaképhez Nemes László tárlatai Lendván

A magyar művészeti életet a múlt rendszerben – a határon túli részeket tekintve – széttagolásra ítélték a szocialista kultúra korifeusai. Esetleges érintkezések voltak, a könyvek „átszivárgása”, ritkás író-olvasó találkozók, művésztelepi együttlétek. A rendszerváltáshoz közeledve – részben a veszélyeztetettség érzése, részben az anyaország vonzása következményeként – megjelentek az áttelepült művészek. Budapesten és vidéki városainkban egyaránt. Az elsődleges „kiáramlás” Erdélyből történt, de a Vajdaságból is – több hullámban – érkeztek a legkülönbözőbb alkotók, hogy új, biztosabb egzisztenciát teremtsenek maguknak és helyet, szerepet találjanak a hazai művészeti életben. Több mint húsz éves folyamatról van szó, s ma már alig érződik ennek jelentősége. A művészek többsége idővel magáévá élte az új hazát, otthont teremtett, s a kínálózó élmények, gondolati-környezeti inspirációk hatására a művészi építkezés új útjaival kísérletezett.

Bohóc (1980)

Ebből az erdélyi (kolozsvári-marosvásárhelyi) körből érkezett 1991-ben Zalaegerszegre Nemes László festőművész, művész-tanár, kárpát-medencei (belső) emigráns, hogy a pannon végeken lelje (teremtse) meg azt, amit kényszerből el kellett hagynia. Huszonnégy év bejárattott biztonságát, műhelyek, műtermek alkotó csendjét, barátok, pályatársak biztató és értő reakcióit, a képi építkezés sejtelmes, expresszív figurativitását. Tizenhét évében került, de sikerült ebben a térségben megkapaszkodnia; tehetsége és szakmai felkészültsége (a kolozsvári Ion

Andreescu Főiskolát 1974-ben végezte el) itt is elismerésre, megbecsülésre talált. Tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének, s a Vízfestők Társaságának. Képeivel találkozunk országos és regionális tárlatokon, sőt, 1998-ban a budapesti Magyar Szalon grafikai nagyját kapta. Tágabb körű ismertségéhez hozzájárultak tárlatai Kalgenfurtban, Udine-ben, Ljubljanában, Rovinj-ban. Újabban a nyugat-dunántúli EuRegio szigorúan zsűrizett kiállításain láthattuk festményeit, s legutóbb szerepelt az I. Ars Pannonica (Szombathelyi Képzőművészeti Biennále) nagyszabású szemléljén is. 60. születésnapja alkalmából a szlovén-magyar határ menti kisváros, „művészeti fellegvár”, Lendva – amellyel másfél évtizede szoros szakmai és baráti kapcsolatokat ápol – három tárlattal köszöntötte a művészt. Láttuk képeit a Vár-Múzeumban, a Bánffy Központban és az Elisabeth Szálló halljában.

El kell ismerni, nem volt könnyű helyzetben sem az ünneplő (rendező), sem az ünnepelet. Hisz ezt a két korszakra osztható, több mint harminc év termését felölelő, mégis egységes oeuvre-öt kellett meggyőző módon felmutatnia a három helyszínen. A Vár-Múzeum kiállítótermeiben – ahol a legnagyobb tér állt rendelkezésre – helyet kaptak a korai munkák is. A ma absztrakt expresszivitás jegyében dolgozó festő a pálya első szakaszából szép kollekciót mutatott be karakteres, szimbolizmussal átszőtt portréiból (*Madonna, 1976.*, *Női fejek sorozat, 1985.*, vagy a lonesco-i *Kopasz énekesnő*). Bohóc vagy torreádor „jelmezben” készült önarcképei egyszerre árulkodnak bikákat ingerlő elszántságról és csörgősípkás lefokozottságról. A realiztikus megközelítés mellett a nonfiguratív kifejezőmód sem idegen tőle, mint ezt az 1977-ben készült *Sötét égbolt, Föld, levegő, víz, Csendélet* jelzi. Ezeken a kubisztikus formációkat övező, erőteljes, fekete színárnyalatokból kikevert festői struktúra, mintha a későbbi Nemes Lászlót idézné. Az oldottabb, kubisztikus formációkat, némileg Vajda Lajos és a szentendrei festészet hatásait idéző *Fehér szívárvány* vagy a *Bohóc sapkája* (1990) pedig arra utal, hogy Nemes László tájékozódása ekkor még nem zárult le, s számára még több irányban is nyitva volt az út. Marosvásárhelyi korszakának jó ismerője, Nagy Miklós Kund írja róla: „... „az évek folyamán különböző technikák, tónusok, motívumok terén is csapongott, hiszen sohasem adta fel a kísérletezés örömét, izgalmát. Újabb meg újabb ciklusai születtek. Előszeretettel pasztellezett, de elragadta az akvarell is, a művészi elvonatkoztatás számtalan esélye.” Érdekes összevetésre ad okot, szintén a szerző tollából, ez a megállapítás: mindig kísérletező művésznek vallotta magát, de a konceptualizmus nem vonzotta. Ebben az időben, a nyolcvanas évek elején, alakult meg a MAMŰ (Marosvásárhelyi Műhely) olyan alkotókból, mint Elekes Károly, Pika Nagy Árpád, Krizbai Sándor. Az ő avantgárd radikalizmusuk kifelé vezetett az országból, 1984-ben számosan áttelepültek és friss vért vittek a szentendrei avantgárd törekvésekbe. Nemes László megmaradt a

Mona Lisa Zalában (1994)

A hit című sorozatból

A forradalom előérzete (1985)

Péntek Imre tárlatszemeleje

A forradalom előérzete (1985)

hagyományos képfelületnél – ahogy ma látható –, egy inkább pszichológizáló-analitikus szemlélet és a színdinamika eszközeivel élő kifejezőmód elmélyítésén dolgozott.

91-es áttelepülése után szinte robbanásszerűen megváltozott a festőművész korábban visszafogott képi világa. Erről a tizenhét évről adnak – bár korántsem teljes – áttekintést a lendvai kiállítások. Azért feltűnik egy átmeneti sorozat (*Blues, V-VII*), amely még nem tudja kibontani a föllélegzés szabadságát, a sötét tónusok kavargása inkább a megpróbáltatásokat érzékelteti, egy másik vonulat a nosztalgikus visszavagyódásról árulkodik. Nemes László kezdettől kiváló akvarellista, úgy tűnik, a zalai-muravidéki (lendvai) tájélmények lírai, szabadon asszociáló, vibráló ecsetnyomaiból született meg az az évszakok, napszakok hangulataira reagáló akvarell-típus, amely egy felől végigkíséri a pálya ezen szakaszát, másfelől az új kifejezőmód alapjául szolgál. A zöldek, pirosak áttűnései, folthatásai, az átszűrődő fény-árnyék játéka, a dombhátak és völgyek hullámozása, az épületalakzatok romantikus-sejtelmes körvonalai – mind-mind egy friss tekintet által birtokba vett művészi valóság. Lehota M. János esztéta a megnyitón a kiállítás fő szervező elvét a „nyitott tekintetben” látta. Ahogy fejtegette: Nemes László művésze az elszakadt ember visszatalálásának útját járja végig a természethez, a színek egymást kiegészítő ellentéteihez, a hangok színekké transzponálásához.

Valóban, a nyitottság több tematikában is megnyilvánul. A táj-élmény újabb és újabb – színekben mind változatosabb – megjelenítésében (*Köd, Zöld, Piros égbolt, Kék fák*). A *Közép-európai eső* nem elégszik meg a primer ábrázolással, többletjelentésével az itt élő népek sorsközösségének képzeteit tárja elénk. A portrék, vagy „kettős portrék” is sajátos átváltozáson mennek át – valóságos ikonosztázzá alakulnak (*Vera sorozat, Álom*). Nemes László festészetében a nő, a női princípium mindig a maga kettősségében volt jelen. (Erre műveinek egyik legjobb ismerője, a már idézett Nagy Miklós Kund is felfigyelt.) Egyfelől eszményítés felé „viszi el” a témát, másfelől szinte brutális-naturális ábrázolással hökkent meg. (Botránkoztat meg.) A Madonnák, Máriák arcvonásai, vagy Mona Lisa rejtélyes mosolya – melyek sajátos fotóapplikációk beépítésével jelennek meg a képmezőben – a női lélek szűzies, légies kisugárzását, tisztaságát jelképezik, míg a másik oldal: a női „test-tájak” feltérképezésére, a férfi-ösztönök (szinte kamaszos) céljának illúziótlan bemutatására vállalkozik. Az „élet forrásának” – vagy a gyönyör(ök) forráskútjának – férfi „tekintettel” való feltárása, mintegy biologisztikus-anatómiai szemléltető ábraként, úgy érzem, nem érte el célját. A bájos akt-részletek, az „ölmeleg” kitarukozások, a finom, hullámozó domborulatok többlet mondanak, mint a felnagyított, tankönyvi ábrákra emlékeztető „húsvirág”-vulvák. (Király Ferenc plasztikai is gyakran érintik a témát: mégis, az ő jelképteremtő „átírásai”, archaikus gondolkodásban

gyökerező, ősi, elemi formái bírnak azzal a többletjelentéssel, ami átlendíti a naturalist a művészeti ábrázolás szintjére.) A női testtől csak egy lépés a hegedű (brácsa), hisz számtalan „áthallása” van a két formavilágnak. (Lásd Man Ray: *Hátakt* című fotóját, mint előképet.) A rejtett erotizmus és a zenei hangok színekké transzponálása – egyik legsikeresebb vonulata Nemes László festészetének. A felvonultatott kollekcióban több hatásos képet találunk (*Sárga hangszer, Hegedű pirosban, Erő*). (Érdekes módon, a nagyszerű festő-grafikus, a tragikusan korán elhunyt Gálics István „hegedű-motívumai”, sziluettei vonalakkól épült, ívelt szerkezetek, áttetsző, kristályos képződmények, míg Nemesnél a felgazdagított, megdolgolt háttérben feloldódó, elmosódó, a struktúrába beleolvadó alakzatok.)

Ennek nyomán érdemes kitérni még egy jelenségre: a festő képépítkezése a kilencvenes évek végén jelentősen megváltozott. Már nem akarja betölteni a teljes képmezőt, a lényeg, a fő motívumokat egy emblemikus körbe, zárványba tömöríti, s a háttér, mint valami „szindróma” asszisztál ehhez a „koncentrátumhoz”. Feltűnik a fotóapplikációk rendszeres használata (*Bartók, Faludy, Magyar pszicho, I-III.*), az ikonosztázszerű elrendezés. A festői elv következetes megnyilatkozásai az *Ősi erő* vagy a *Narancstér* című képek, melyek az elvontabb, a színekben és szerkezetekben öncélú látványt igyekeznek vizuálisan „kiszabadítani”. A Bánffy Központ kamaratermében *Az ezredforduló virágai* címmel láthatunk színekben, formavariációkban tobzódó virágcsendélet-sorozatot, s néhány bravúrosan „elkapott” táj-impressziót. Az Elisabeth Hotel emeleti körfolyosóján pedig a „hely szelleme” idéztetik meg virtuóz akvarelleken: számos, felismerhető részlet jelenik meg a Lendva-vidék jellegzetes, karakteres látványából.

Végül miként összegezhethetjük mindazt, amit e három kiállítás kínál? Nemes László kényes egyensúlyozása a látvány és a lényeg, a naturális közeg és elvonatkoztatás, jelképteremtés között sok kiváló, „megszólító erejű” képet eredményezett, de olykor hiányérzetet is kelt. Hiányzik a témák „kibontása”, következetes végig vitele. Máskor a természeti „elemek” átlényegítése mesterkéltnek hat, az átváltozás nem egy adekvát, könnyed gesztusként jelenik meg, hanem kimódolt, erőszakolt formációk fantáziátlan sorjázásaként. Ami egyenetlen, hullámozó teljesítményhez vezet. Néha az az érzése a szemlélőnek, Nemes László minden képét „újrakezdi” – ahogy a Pannon Tükörben (2004. 4. sz.), a Zágorec-Csuka Judit által készített interjúban fogalmazott: „minden alkotó újratertemti magát minden alkalommal”. A folytonosság elhalványulása túl sok „széttartó”, nem összefogott, uralt elem, motívum burjánzását jelenti, ami megnehezíti az értelmezést. Mintha még mindig az „előkészülteknél” tartana, az anyag- és energiagyűjtésnél. Valami ilyesmire írt Novotny Tihamér a művész (rég várt s kiérdemelt) albumában: „aki ilyen festői képességekkel és kvalitásokkal rendelke-

zik..., aki az anyagkezelés és festékfelrakás, a színalkotás és színkeverés... szerkesztés és komponálás, vonal- és ecsetjárás minden megtanulható és elsajátítható Gadányi Jenő-i, Bene Géza-i, Vaszilij Kandinszkij-i vagy Robert Rauschenberg-i csínját-bínját ismeri... az ne csak mindig „kis” képekre pazarolja tehetségét és energiáját, hanem fessen végre önmagához méltó, NAGY KÉPEKET (is)!” Szerintem már született – szinte minden témakörben, kor-szakban – néhány megkerülhetetlen, elsőrendű kvalitást bizonyító festmény, de a kánonba való bekerülést megho-

zó „áttörés” (NAGY KÉP) még várat magára. Szerencsére nem egy lezárt oeuvre-ről van szó, hanem egy alkotóereje teljében lévő művészről, aki a szétfutó eredők összegzésével meghaladhatja, túlszárnyalhatja eddigi (legjobb) teljesítményét is. Ehhez kívánunk neki kitartást, sok sikert a jeles évforduló, a 60-dik születésnap alkalmából.

(Lendva,

2008. szept. 12.-okt.12.)

Az ezredforduló virágai (2008)

Pannon Madonna (2008)

Újjáalakult regionális (dunántúli) tárlat I. Ars Pannonica (Szombathelyi Képzőművészeti Biennále)

Az elmúlt években többféle erőfeszítés történt a szervező intézmények részéről a megszűnt (hiányzó) regionális tárlatok (újbóli) létrehozására. A rendszerváltás „hajnalán” kifulladás a Dunántúli Tárlat, elsorvadt az Alpok-Adria kiállítás-sorozat, vagy az ígéretes, határ(ok) menti kezdeményezés, a Nemzetközi Képzőművészeti Biennále. (Jellemző, hogy az Alföldi Tárlatot 2007-ben 35-ször nyitották meg, hiába, az ottaniak mindig is jobbak voltak hagyományteremtésben.) Igaz, az Unióba lépésünk óta egyik (pozitív) fejleményként, 2003-as indulással, immár harmadik alkalommal került sor az Eurégio Művészeti Díj című kiállítás meghirdetésére és megrendezésére. Ám itt elég szigorú a részvételi feltétel (a zsűrizésről nem is beszélve): kizárólag a három nyugat-dunántúli megye (Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala) és Burgenland alkotói küldhetik el műveiket erre a formációra.

A Szombathelyi Képtár vezetése gondolt egy merészet és nagyot, s és a „köztes” év tavaszán meghirdette – szerintem jó érzékkel – azt a bizonyos „hiányzó láncszemet”, I. Ars Pannonica – Szombathelyi Képzőművészeti Biennále címmel. Ha jól vettem ki: a megszólított alkotói kör („Lakcím a Pannon régióban”), gyakorlatilag lefedi az egész Dunántúlt, sőt, Budapestet. Ám a „szombathelyi képzőművészeti biennále” megnevezés kissé korlátozóan hat, bár idővel ezt is megszokhatjuk, mint a hőmezővászárhelyi vagy a szegedi regionális tárlatokat. (Szerintem felesleges a „szombathelyiség” túlhangsúlyozása. A későbbiekben miért ne lehetne főlvenni több megyét, netán Budapestet a rendezők-szervezők közé?)

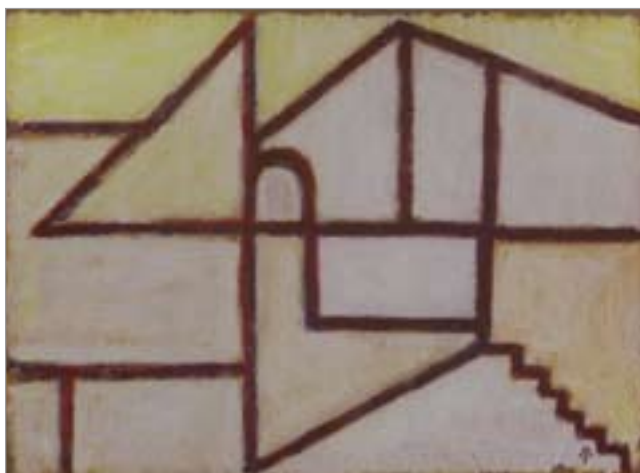
De ne szórtólódjunk az apróságokon, inkább örüljünk az új kezdeményezésnek. S tekintsük meg, milyen „anyagot” vonultat fel az I. Ars Pannonica?

Sajnos, a beadás elmaradt a várakozásoktól. Hiányoznak a pécsiek, a győriek, veszprémiek, kaposváriak, nem találkoztunk – hogy csak a jelentősebbeket említsük – Ujházi Péter, Tolnay Imre, Hegyeshalmi László, Filep Sándor, Somogyi Győző, Diénes Attila, Pinczehelyi Sándor, Németh János és Fischer György műveivel, a budapesti lista pedig meghaladná ezen írás kereteit. Hogy szélesebb mezőny mozdult meg a felhívásra, azt jelzi a kiállítóterem előcsarnokának bőséges képanyaga. Ebben a „vegyes” kollekcióban akadnak jó munkák és „határesetek” egyaránt. A benti teremben széttekintve első benyomásunk – a tisztos középmezőny mennyiségi felvonulása, s a kiemelkedő művek hiánya.

A figuratív művek széles skálán képviseltették magukat. Egyesek megpróbálták megjeleníteni a pannóniai történelmi és életérzést – a felhívásnak megfelelően –, vagy legalábbis belekomponáltak egy-két római(as) motívumot a képmezőbe. Foky Éva *Vonatablak Claudiuszal* című képén a fáradt utasok fülkéjébe „beúszik” egy

Claudius-szobor, Fenyvesi Márta sajátos, római és kubista stíluskeverékben készült műven Therpszikhore játszik a stilizált hangszerén. Gyécsek József *Genius és Juno II.*-je a mitológiai témát egy síró férfifej megfestésére koncentrálna. A cím valójában egy középkori szerzetesi eposzra utal, nem a római előzményre. (Genius Christianitis siratja a kereszténység veszedelmét.) A szinte színhibás nyomat benyomását keltő, lilás árnyalatokkal megfestett arc és kéz akkor nyerte volna el értelmét, ha a hiányzó elem(ek) is megjelennek. Hatos Csaba naiv karneválja vagy Hús Zoltán: *Mátyás áruhában* című képei jó mesterségbeli tudással megfestett illusztrációk. A mitikus realizmus köré tartozik Somorjai Kiss Tibor: *Zarándok út a fénybe* című festménye, míg Szántó István groteszk (ál)dokumentarizmussal hozza össze a jelent és a múltat (*Laci lovag*). A portré-változatok – mint Szirányi István: *Platán-arc*, Vankó István: *Zavaros kapcsolat*, Varga-Amár László: *Antik fej – a tasiszta „elrejtéstől”*, gyerekrajok imitációján át a szimbolikus-emblematikus megjelenítésig terjednek. Balogh István Péter két sejtelmes képpel képviseltette magát (*Álom, Vétköző*). Mind a kettő jellegzetesen festői kép, mely elsősorban a barnás-rőtes színek valőrjeivel kelt fel érzéki hangulatot. Kamper László „skizoid” lelki állapotot „röntgenképez le” pazar, színgazdag szitanyomatán. Bartek Péter Pál *Lebegése(i)* az emberi (férfi) test sugárzó „erőterét” helyezik dekoratív, fura környezetbe. Az egyik díjazott, Oroszy Csaba antikizáló víziót festett a *Menekülés Velencéből* című képén. A megcsavarodott lepek és testek, az örvényszerű, zöldes-barnás színű körökkel keretezett, felfokozott mozdulatok feszült drámaiságot teremtenek. Meggyőző, jó mű.

A minimalista-analitikus, a látvány lényegét őrző képek közül érdekesnek tűnt Faragó Margit *Térhatások* című pasztellje, a történelmi allúziókat ébresztő tárgyias kép, Lengyel Orsolya alkotása (*Róma III.*). Nagy Csaba *Kert* sorozatának egyik szép darabja, vagy Nagy Gábor *Tájmetszete* szintén az „érzéki minimalizmus” jegyében fogant. Szentes Ottokár sajátos „firkált” assemblage-a (*Moor Kurvengasse Anno – A ház*) képes kimetszeni e tér/sík egy meghitt szegletét. Karner László továbbra is ragaszkodik a barna változataihoz, s a kapu motívumhoz. A leegyszerűsített, egymásba hatoló formák erőteljesen kiválnak a háttérből, titokzatos jellé nőve (*Kapu, Jelek*). Lányi Adrienn Csarnok-képei az üres tér „költészetét” jelenítik meg, Laár Balázs *Psychopomposa* a köznapiság, a banalitás (modern) szertartásának kellékeit (tányér, pohár) emeli mitikus dimenzióba. Szilárdi Béla az expresszív absztrakt formációkat és a fotorealista látványt – mint két, elkülönült világot – szembeállítja egymással. Külön színpont e megközelítésben Kotnyek István két képe, a *Vincent kertje* és a *Szalvéta*. Mind kettő nem rég látható volt nagykanizsai tárlatán, csak örvendhetünk, hogy itt is sikerük van. Különösen a Szalvéta nyűgöz le bájos rendtelenségével, szétguruló gyümölcszeivel, elbillenő perspektí

Aknay János: Város

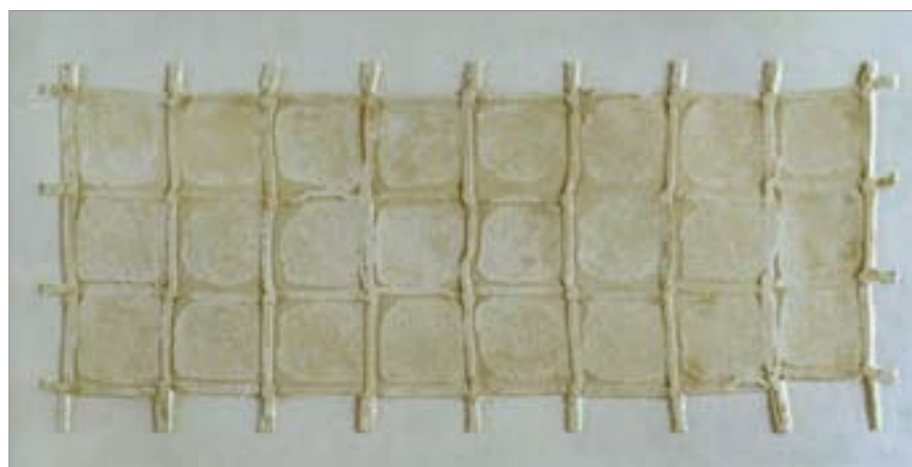

Karner László: Jelek

Varga-Amár László: Antik fej

Budaházi Tibor: Kép I.

Péntek Imre tárlatszempléje

vájával és fakult sárgáival, kékjeivel. Simon János a múlt idő rétegzett töredékeiből alkotott egy sajátos régészeti leletet, metszetet (*Savaria töredékek*). Formanek Barbara mitikus helyszínén, a „henge” körül (*Szagrális helyek – Víz/Szeretet*) különös (magányos) beavatási szertartás zajlik Ebbe a körbe sorolható Váli Dezső két, hihetetlen pontossággal megkomponált képe, mind a kettő – kis mérete ellenére – remekmű (*Fehér-kék műterem, Komoly műterem*). Egy szék, egy vakkeret és egy sötétlila ablak mesélni tud a magányról, elhagyatottságról a maga lilás valórjeivel. Aknay János megtalálta (ház)szerkezeteinek játékos, fura váza, vonalhálója és színeinek lágy, elasztikus volta közötti kényes egyensúlyt. Az itt látható Város baloldali lépcsője a meghittség labirintusába vezet, ha követjük az irány(mutatást) tekintetünkkel. Köngi Róbert papírmetszete néhány gondosan megválasztott motívummal (szőlőtő, átmetszés, széthullás) az egykori tartományrész történelmi kiszolgáltatottságát mutatja (*Pannónia inferior*).

Itt kell szólnunk Kovács Péter Balázs több helyütt is kiállított sorozatáról, a *Magányos páholyról*. A sejtelmes ívek, formák, a zöldes árnyalatok gondos megfestése, a sötét és felfénylő rész(let)ek az emberi helyről (hiányról, várakozásról) adnak katartikus (helyzet)képet. Sóváradi Valéria szintén az üres hely szindimenzióit kutatja. *Belső udvar* című képe sötétbarnás falsíkjaival, fénypontjaival, felragyogó neon-karácsonyfa sziluettjével, a tárlat egyik kiemelkedő műve. Tóth Csaba „interpretációs” képei közül a *Gyönyörű képességünk*, a *rend* címűt állította ki. A mester előtt tisztelgő festmény a Cézanne-i látványteremtés újraalkotását, újragondolását jelenti, monokróm színekkel és egy meditációs pont (szó) centrumba állításával.

A non-figuratív művek ugyancsak széles skálán mutatkoznak be. Laki Orsolya például (zöldes) monokrómiába hajló *Leheletgyűjteménye*, finom kis interferenciáival, szellemes kompozíció. Bakucz András *Zöld reliefje* a geometrikus absztrakt szigorú elveit követi, a folt-hatás ritmusaira építve. Dobos Éva „tér akkordjai” szellemes kreációk, Kamper Lajos „mámoros” anyaga bravúros kollográfia. Nemes László *Pannon Madonnája* a profán és szent közös pontja, pogány és szagrális ábrázolása (erotikus hódolat) a női testnek. Végvári Beatrix amorfi, pszeudo-formációkkal telített szerigráfiája, az illuzionizmus szép példája. Tilles Béla *Kozmosz-képei* egyszerre természettudományos „átköltések” és művészi felrakott szinkompozíciók. Stekovics Gáspár arannyal „áttört” struktúrája, mívesen megdolgozott felületével az analitikus gondolkodás „érzelmi hálójával” képes nosztalgját kelteni (*Aranykor*). Serényi H. Zsigmond fehér (monokróm) kompozíciója steril ritmusával, áthatásaival, árnyékolásával, geometrikus játékával a síkból kiemelkedő, plasztikus hatást ér el (*Téri dimenziók, Fehér dimenziók*). Budaházi Tibor *Kép I-II.* című fakturális munkája szintén a geometrikus kísérletezés, a vizuális kaland élményét

kínálja fel a tekintetnek. A fehér valórjeivel megfestett kör és négyzetrácsok az elemi formák „felcserélhetőségének” kérdését feszegetik. Polgár Csaba és Regős Imre a múlt, a történelem rétegeit „hozzák felszínre” fragmentális, római építményeken lévő mintázat-feldolgozásokkal és íráskép-imitációkkal (*Savaria születése – Pannon töredék*).

A szobrászati-plasztikai anyag meglehetősen szegényes. Geszler Mária „fotórátétes” kerámia alakzatai ezúttal is karcsúak, elegánsak, megcsillan rajtuk valami szecessziós báj. Széri-Varga Géza halott Batthyányról készült portréja (bronz halotti maszkja) megrendítő, ifj. Szlávics László: *Töredék* című bronzportréja „klasszikus” lelet. Götz Johanna *Hármas karyatidája* míves (rafinált) posztmodern plasztika. Szépek Veres Gábor Weöres-érmei, szellemes portréja (*Gipsy puzzle*) a klasszikus mintát teszi zárójelbe, „darabolja fel”. Juhász András *Nagy hala* vérbeli nonfiguratív plasztika, Pistyur Imre archaizáló állatszobora (*Mitikus kos*) és *Vénusza* felidéző erejű. Kodolányi László rurális (vagy urbánus) metamorf-lényei, kreációi mindig tudnak meglepetést okozni. *Röppenő* címmel egy eke-darab változik át madárrá, míg üres csévéőlkből épített emlékműve *Egy pannóniai kihalt tisztas ipar*, a szövőgyári munka groteszk apoteózisa. Kó Pál két konceptuális „darabja”, dinnyeszelete azt bizonyítja, hogy a sokoldalú mestert nem lehet (érdemes) beskatulyázni. Végül szólni kell a közelmúltban tragikus hirtelenséggel eltávozott Tornay Endre Andrásról, akinek architektonikus fa plasztikái a kortárs szobrászat élvonalát jelentették. A népi famivesség és modern látásmód szervesen egyesült munkáiban; a fa anyagának érzéki formába való illesztése éppúgy jellemző volt rá, mint a lényegi tartalmakat tömörítő fogalmazás, szimbólumteremtés. A kiállításon három alkotása bemutatásával tiszteleg emléke előtt a kurátor (*Cím nélkül, A hálón, I.*). *Ima* című kompozíciója egy templomot idéz fel, ráfestve az Ima szóval. Az égetett fa anyagának feketéje azt a gyászt is hordozza, amit korai halálával keltett pályatársaiban, tisztelőiben. Az első Ars Pannonica végül is megszólította mind tematikájával, mind szakmai kötődéseivel a régió művészeit, tehát betöltötte feladatát. Nyolcvan művész munkái kerültek a közönség elé, s ez nem kevés. Ha nem is tudunk mindenkiről szólni, igyekeztünk valamiféle értékrendet sugallni, alapvetően egyet érve a zsűri díjazásával. Két év múlva, az újabb szemle talán még gazdagabb, izgalmasabb műegyüttest tár a nyilvánosság elé. Hiszen nincs fontosabb, mint alternatív fórumokat, megméretetési lehetőségeket teremteni a túlságosan is centralizált (Budapestre koncentrálódó) hazai képzőművészeti életben.

(Szombathelyi Képtár, 2008. szept. 26.– okt. 26.)